

Instructie voor de moolenaars in de Starnmeer.

Te Alkmaar, gedrukt by Jan Coster, Anno 1785.

Instructie voor de moolenaars in de Starnmeer.

Articul 1

In den eersten. Zullen alle moolenaars, als de peyl daartoe, by Dykgraaf en Heemraden geslagen onder is en geen verlet van Wind hebbende moeten Maalen, op verbeurte van twaalf Stuivers, ten waare haar by Dykgraaf Heemraden of Poldermeesters, anders was belast.

2

Zo draa'er eenige buijen opkoomen, zullen haar Zeylen moeten moeten zwigten, dog met die bepaalingee, dat by goede gestadige toeneemende Windt, niet kort moeten zwigten, of de Zeilen voorom de Zoom gooyen, maar wel by buijig Weer, en by Storm Weer dezelve inneemen,

en oprollen, om alle schade te verhoeden, gelyk zy ook by nagt, Stormagtig Weer zynde, niet zullen vermogen te maalen, zullen contrarie doende, na verdienste werde gehandeldt.

3

By dag of nagt, hun te slapen leggende, terwyl de Moolen maalt, of die van de moolen zig zig absenteerd, terwyl het nodig is, dat gemalen werdt, 't zy by windig of stil weer, zonder een bequaam Persoon in zyn plaats te laten, zal telken ruyze verbeure een somma van zes Guldens, en de schade, door de agteloosheid veroorzaakt werdende, op hem en 't zyne werden verhaalt.

4

De Moolenaars zullen al het gaande werk als gebruikelijk is, wel gesmeerd houden, zullen ook zorge dragen dat de Moolens wel op de wind staan.

5

In de tyd dat het nodig is des nagts te malen, zullen de Moolenaars by stilte by beurte moeten waken, en dan elkander waarschouwen als 'er wind komt om te malen, zo als zy lieden ook in alle gevallen by nood malkanderen na vermogen moeten helpen en bystaan, op de boeten van drie Guldens in 't eerste geval, en verders nam merite der zaaken te verbeuren.

6

Zullen geen Touwerk van de Molens hoe genaamd moge gebruiken, anders als tot dienst van dezelve Moolens, op pæne van zes Guldens en arbitraire correctie, en by zo verre bevonden mogt werden, dat de Molenaars door verwaarloosing of sloshheid, hun touwerk mogten doen of laten bederven, zulks dat 't zelve daar door eerder verbruikt of onbequaam mogt zyn, als behoord, zal de schade daar door veroorzaakt, ter arbitrage van de Heeren Dykgraaf en Heemraden, van hun gagie werden ingehouden, en aan de Meer werden goed gedaan en zoodanig Moolenaars daarenboven worden gemuleteerd of gecorrigeerd, zo als bevonden zal te werden behooren.

7

Zullen ook altyd hun Gereedschap wel bewaren, en aan niemand buiten hun Moolens leenen, op verbeurte van zes Stuivers, ende by verlies dezelve moeten betalen.

8

Zullen geen slapers in hun Moolen leggen, buiten consent van de Heeren Dykgraaf en Heemraden, op pæne van drie Stuivers voor ieder nagt en van elk slaper te verbeuren.

9

Zullen haar Vysels om de acht dagen eens een halve

slag moeten om drayen, om het door buygen van de vysels als de Molen stil staat voor te koomen, op een boete van twee Guldens.

10

Als de Vysels vast gevrooren zyn, en het door Poldermeesters geoordeeld wert te malen, moet de Timmerbaas ten eersten daar van kennis hebben, ten einde door hem en onderhoorige te werden los gemaakt, en van het Ys bevryd, zonder dat iemand anders zig daar mede mag bemoeijen.

11

Zullen by stilte al het gaande ander Werk, van hunne Molens besigtigen, insonderheid de wiggen van de Roeden, ende eenige gebreeke vindende, aanstonds aan den Timmerbaas daar van kennis geeven.

12

Ende by aldien hunne Moolens ontsteld zyn, dat zy niet malen kunnen, dezelve overhoeks stellen en na den Timmerman toegaan, ende zullen de Moolenaars niet alleen die onklaare maar ook aan de andere nevenstaande Moolen, (des gerequireerd:) den Timmerman helpen tot datse klaar is, zonder zig daarvan te onttrekken, of van de Moolens te absenteeren, op verbeurtee van haar gagien en zes stuivers alle dagen daar en boven.

13

Zullen alle ruygte van de Molen werven neemen, en wel toezien dat de Roeden daar door geen schade lyden, ook hunne Moolens-werven knap houden, op de boete van tien Stuivers.

14

Zullen ook alle Ruygte en Kroos, van voor de Waterloop te weren en dezelve klaar houden, en tot dien einde hunne Vlas en Boots haken altyd met stalen voorzien houden, alles op verbeurte van drie stuivers.

15

Ook zullen de Moolenaars gehouden zyn, hare Molens alle Jaaren wel en behoorlyk te Teeren zonder daar voor iets te prætendeeren ofte genieten, en zal een ider zyn Moolen ten eersten moeten afteeren.

16

Niemand der Moolenaars zal eenig Ried in haar Molens op de Zolders ofte waar het zoude mogen wezen laten leggen, op een boete van drie Guldens.

17

De Moolenaars zullen alle Deuren en Vensters aan de Windzyde wel sluyten, ende de Leydeur ongesloten laten, op een boete van zes Stuivers.

Zullen ook niet Dronken drinken, op pæne van twintig stuivers, nog dronken zynde malen, op verbeurten van tien Guldens telken reyze, en na geleegentheid arbitraire correctie daar en boven.

19

Zullen hun Vuur wel uitbluschen, geen Asse op Molen werven of omtrent de moolens leggen, ende geen te groote vuur maken op pæne van drie Guldens ende correctie als vooren.

20

Zullen geen Deelen, sparren, hekken, zoomen, kammen, staven nog Zooden of Aarde van de Dyk branden, op de boeten van twintig stuivers telkens, en arbitraire correctie.

21

By de Poldermeesters Opzienders of andere daar toe gesteld, bekeurd of vermaand zynde, zullen zy dezelve niet qualyk toe spreken, op pæne van tien Guldens, nog dreigen, op pæne van tien Guldens, nog slaan, op pæne van cassatie en arbitraire correctie, maar zo zy luiden tegen de bekeuring iets te zeggen hebben, zullen zy 't zelve den Dykgraaf en Heemraden voordraagen.

22

Zullen by tyds waarschouwen, zo wanneer eenige Zeylen

gebroken zyn, en wanneer hun nieuwe zeylen gebragt werde, de gebrooken zeijlen afstaan, en meede geven, aan die de andere brengt, ook geen Lappen of stukken van hunne zeijlen afsnyden, op pæne van drie Guldens, en arbitraire Correctie.

En of 't mogt gebeuren, dat eenig Molenaar, mogt in gebreeke blyven, 't noodige Touwerk te verzoeken, en dadelyk af te halen, zo dat daar door mogt verzuimen, of buiten staat geraaken, om na vereis te maalen, zal voor de eerstemaal verbeuren, een boete van drie guldens, voor de tweede maal zes guldens, en voor de derdemaal van zyn dienst werden ontzet en gecasseerd.

33

Ook hunne Zeijlen nat zynde, niet oprollen, maar opgerolt nat wordende, ten eersten ontrollen, en verweeren zonder eenige natte zeijlen, twee dagen aan malkanderen onverweerd, en opgerolt, te laten, op de boete van twee guldens, telkens te verbeuren.

24

Zullen niet vermogen op de vloeren, nog op tafelelementen, en drempels van de deuren, te hakken op de verbeurte van een gulden, en reparatie van de schade, tot haren kosten.

25

Zullen ook niet vermogen eenigen Planken, deelen, sparren

balken, of ander Houtwerk, als haar Huisraad in de molens brengen, veel min daar uit te dragen, op prætext dat 't zelve haar eigen zouden wezen, op de verbeurte van 't zelve hout, alwaar 't ook haar eigen geweest, en een boete daar en boven, ter discretie, van de Heemraden en gelegenheidt.

26

Zullen ook niet vermogen, eenige duyven, varkens, kalveren, lammeren, of andere beesten, in hunne moolens te houden, op de boete van twintig stuivers voor de eerste, en dubbele boete, met verbeurte van de voorn: beesten voor de tweede reyze.

27

Zullen ook gehouden wezen in 't zomer zaijzoen, als het malen ophoud, hunne zeijlen wel te droogen, af te slaan op te rollen, en te brengen ter plaatze, daar hen geordonneerd zal werde, op de boete van zes stuivers voor ieder Zeyl dat op de eerste Schouw, aan de roede zal gevonden worden, ten ware hen andere order waarengegeven.

28

De Moolenaars zullen gehouden wezen, by inbreuk van de buiten Zeedyken, alle hunnen zeijlen af te slaan en dezelve te brengen, in de boven molens, alwaar zy luiden ook by den anderen zullen blyven, om volgens de ordere

die hun by Dykgraaf, ende Heemraden zal gegeven worden, alle goede toezigt dragen, ende hulpe, en adsistentie te doen, daar zulks van nooden mogt wezen.

29

Zullen ook gehouden wezen haar molens, puntig en reyn te houden en op elke schouw wel gezuivert geveegt, en gereijnigt te hebben, pæne, van tien stuyvers, telkens te verbeuren.

30

Zullen haar dienst veertien dagen van te vooren moeten opzeggen aan Dykgraaf en Heemraden, als dezelve van de molen willen scheiden, dog zullen by Dykgraaff en Heemraden terstond mogen gecasseerd, en anderen, in de plaats gesteld worden, zonder van te vooren te waarschouwen, en zullen aan de nieuwe Moolenaar dan moeten overleveren, alle haare gereedschap, volgens de Memory daar van zynde, eer zy ten vollen zullen werden betaaldt.

31

Dezelve Moolenaars zullen ook de Ringdyk en binnenwegen, van alderhande beesten, moeten zuyver houden, te weeten, de twee Molenaars over Oostgraftdyk van 't Enkhuyzer Lands Hek aff, tot de Laanweg toe, met de laan, ende Graftdykerweg de twee Moolenaars van de bovenmoolen, by de hoek, en 't steene pypje, van de laanweg tot de paal No. met de middelweg en het Kamerhop

de twee Moolenaars van de onder Moolens,
aan dezelve gang, van de paal No. af tot aan de hoek
by de Landmeer, met de Knollendammer, en Butteroorsweg,
en de beesten die zy daar op vinden, zullen zy in
't Schuthok zetten, en 't zelve aanstonds aan Dykgraaff
bekend maaken, die de boete dan zal invorderen, dog zal
de helft daar van weder uitkeeren, aan de Moolenaars,
die de beesten in 't Schuthok gebragt zullen hebben, voor
haar schutten, dog zoo den Dykgraaf eenig beest of beesten
aan de Ringdyk, of binnenwegen vindt, zal het zelve
schutten en korten, de Moolenaars, elk in wiens perk,
hy het zelve vind, van haar Tractement af, en zal dan
nog de boeten invorderen, van de luyden, wiens beesten
het zyn, dog daar zal hy de helft aan de Moolenaars
wedergeven.

32

De Moolenaars zullen de Moolentogten, en 't geen
daar aan dependeerd, tegens de Kroosschouw, moeten
gekroost hebben, op een boete van elk zyn park zes stuyvers,
en zoo voorts van week tot week, te beschouwen,
de boete te verdubbelen, tot op de derde Schouw, wanneer
het besteed zal worden, ten haaren kosten.

En de Moolentogten, en kolken, by parken moeten
zuyver houden, volgens Resolutie van de 25 April 1662
geinfereerd, in het Keurboek Folio 9 en breeder vermeld,
in de keure op het Kroozen, in dato 22 aug 1744

33

Zullen voor hun dienst genieten,
elk

in 't Jaar, tot nadere ordere, waar van zy alle drie maanden,
zullen ontvangen, een geregte vierde part, daar en
booven, vry Wooning in de Moolens, &c,

34

Eindelyk zullen alle de Respectieve boetens die zy ter
zaake, van deze Instructie zouden mogen verbeuren, worden
genoteerd, en by den Penningmeester op het betaalen
van haar Tractement, worden gekort en ingehouden, zonder
eenig tegenspreken, op pæne van dubbelde boeten.

Aldus gedaan en Geresolveerd,
by de Heeren Simon Appel Dykgraaff
Dr. Jacob Groen, en Willem Bek
Heemraden van de Starnmeer

My Present,
Jan Heines.